

RUNDSKRIV

Nr. 8

Oslo, 21. august 2017

Forbundets avdelinger og foreninger

OVERSIKT OVER HVA DE ULIKE POLITISKE PARTIENE HAR I PARTIPROGRAMMENE I FORHOLD TIL KRIMINALOMSORGEN

Det nærmer seg valg og NFF har i sine vedtekter understreket at vi er en partipolitisk uavhengig organisasjon. Det betyr ikke at vi ikke er opptatt av hva de enkelte politiske partiene ønsker å gjøre med kriminalomsorgen hvis de kommer til makten etter valget 11. september.

Jeg har derfor laget et rundskriv der det fremgår hva de ulike partiene har i sine parti/arbeidsprogram for neste periode 2017-2021. De uthevingene som er der er det partiene selv som har gjort. Jeg har bare klippet og limt.

Høyre

(Partiprogrammet 2017-21)

Forbrytelser og straff Høyre vil ha strenge straffer for alvorlige forbrytelser. Straff skal være en effektiv, rettferdig og forutsigbar reaksjon på kriminalitet og lovbrudd. Høyre mener et godt straffesystem er statens viktigste virkemiddel for rehabilitering, for preventive signaler og for ivaretagelse av den allmenne rettsoppfattelse i samfunnet. For å opprettholde straffens legitimitet må alle ledd i straffekjeden ha kapasitet til henholdsvis etterforskning, rettsbehandling og frihetsberøvelse.

Høyre vil:

- Ha et straffenivå som samsvarer med alvoret i den kriminelle handling. For forbrytelser som drap, grov vold, voldtekt, overgrep, menneskehandel, terror og alvorlig narkotikakriminalitet skal straffen være særskilt skjerpet.
- Det skal fortsatt være særskilt straffeskjerpene at fornærmede er forsvarsløse eller er barn.
- Redusere soningskøene og øke antall soningsoverføringer av utenlandske domfelte.
- Etablere alternative soningsløp for utenlandske innsatte som ikke skal tilbakeføres til det norske samfunnet.
- Øke bruken av omvendt voldsalarm, som skal hindre at de som er ilagt besøksforbud, oppsøker fornærmede.
- Forebygge radikaliserings under soning.

– din trygghet – vår sak!
www.fengselogfriomsorg.no

- Øke bruken av alternative soningsformer som elektronisk fotlenke for mindre alvorlige lovbrudd.
- Sikre aktivitetstilbud, utdanning, eventuelt rusavvenning og ettervern etter en individuell plan når soning er gjennomført, i samarbeid med NAV og frivillige organisasjoner.

Fremskrittspartiet

(Partiprogrammet 2017-21)

Fengsel og kriminalomsorg Fremskrittspartiet vil holde soningskøene nede. Dette kan blant annet gjøres ved å la private aktører bygge og eie fengsler på oppdrag fra staten. Soningskøen rammer domfelte, ofre og samfunnet for øvrig. Befolkningen mister tillit til rettsstaten når gjerningsmenn, også etter alvorlige forbrytelser, kan gå fritt rundt i påvente av soning. Særlig belastende er dette for ofrene og deres familier. Utenlandske statsborgere som begår kriminalitet i Norge, skal, så sant det er mulig, sone i hjemlandet.

Elektronisk kontroll bør begrenses til bruk overfor dem med mindre forseelser og i overgangen fra ordinær soning til frihet. Dette inkluderer også permisjoner. Soningskapasiteten i Norge må utvides. Kapasiteten i eksisterende fengsler må utvides der det er mulighet for dette. Det er viktig at straff virker preventivt. Dagens fengselsstraff i Norge er ikke i tilstrekkelig grad preventiv for dem som kommer hit med den hensikt å utføre kriminelle handlinger. Det bør derfor etableres egne enheter for utenlandske kriminelle i eldre fengsler med noe lavere standard og uten økonomiske og sosiale ytelser for de innsatte. Norge bør utnytte de soningsavtaler vi har med de kriminelles hjemland, og eventuelt reforhandle disse slik at de kan bli mer effektive. Samtidig må det arbeides med å få på plass soningsavtaler med enda flere land, slik at vi kan kjøpe soningsplasser i hjemlandet for de aller fleste som uansett skal utvises.

Det bør rettes en større oppmerksomhet på unge som soner i fengsel. Dette med sikte på at unge kriminelle ikke skal falle mellom flere stoler. Ungdomsenhetene bør ha spesielt tilrettelagte rehabiliteringstiltak med tanke på tilbakeføring til samfunnet og en hverdag uten kriminalitet. Denne gruppen har behov for klare rammer og bedre forutsigbarhet i hverdagen, noe som gjør kriminalomsorgen godt egnet til oppfølging av straffereaksjoner mot dem.

Det skal være adgang til å foreta undersøkelser av alle personer i fengsler med høyt og særlig høyt sikkerhetsnivå ved bruk av teknisk utstyr eller hund. Dette inkluderer innsatte, fengselets ansatte, konsulær representant og offentlige myndighetsrepresentanter. Dette med bakgrunn i endret sikkerhetssituasjon de senere år og behov for skjerpning av kontroll i fengsler med høyt sikkerhetsnivå. Like regler for kontroll vil motvirke at personer utsettes for press om å bringe med seg gjenstander inn eller ut ved besøk i fengslene. Av sikkerhetsmessige årsaker vil vi vurdere overgang fra navn til tjenestenummer for fengselsbetjenter for å forhindre hevn og vold mot tjenestepersonell.

Fremskrittspartiet vil:

- fjerne soningskøen ved å bygge flere soningsplasser
- sende utenlandske statsborgere ut av landet og la dem sone straffen i hjemlandet

- fremforhandle utleveringsavtaler
- åpne for privat fangetransport for å frigjøre politiresurser
- øke satsingen på rusomsorg i fengsel
- at ettervern skal tilbys i hensiktsmessige former
- kjøpe soningsplasser i utlandet
- at dømte går direkte fra rettskraftig dom til soning
- iverksette bedre tiltak for å redusere tilbakefallsprosenten

Arbeiderpartiet

(Partiprogrammet 2017-21)

Kriminalomsorg Straff er samfunnets reaksjon på at noe galt har funnet sted. Straff har også som formål å forebygge ny kriminalitet. Straffereaksjonene skal iverksettes raskt, og tilbakeføringsarbeidet skal starte når dommen har falt. Innholdet i soningen må styrkes, og rehabiliteringen må ta utgangspunkt i det som får den enkelte best tilbake til et liv uten ny kriminalitet.

Arbeiderpartiet vil:

- At innholdet i soningen ved straff holder høy kvalitet, slik at målet om redusert tilbakefall til ny kriminalitet nås
- Styrke kriminalomsorgen for å sikre forsvarlig bemanning, og legge til rette for hensiktsmessig soningsinnhold blant annet ved å etablere flere rusmestringsenheter
- At narkotika fortsatt skal være forbudt, men at lovverket om narkotika til eget bruk skal innebære alternative reaksjoner fra samfunnet. Se for øvrig under «Helse»
- Igangsette bygging av nye soningsplasser og prioritere de områdene av landet som i dag ikke har tilfredsstillende soningstilbud, og sikre flere plasser for kvinner i egne eller adskilte avdelinger
- Lovfeste prinsipp om at soning skal skje på norsk jord for norske statsborgere og avvikle ordningen med leie av fengselsplasser i utlandet
- Innføre tjenestenummer for ansatte i kriminalomsorgen. Ansattes navn må skjermes ved alvorlige hendelser slik at de får en tryggere hverdag
- Tilby etter- og videreutdanning for ansatte i kriminalomsorgen
- Legge til rette for utdanning og arbeidstrening under soningstiden
- Sørge for god oppfølging etter løslatelse, styrke ettervernet gjennom prosjekter som fremmer tilbakeføring, og øke kunnskapen om gjeldsproblematikk, for å redusere faren for tilbakefall til rus og kriminalitet
- At rehabilitering får en prioritert plass med konkrete mål og virkemidler styrt av faglig kompetent personell
- I større grad benytte alternative straffemetoder i stedet for fengselsstraff

Sosialistisk Venstreparti

(Partiprogrammet 2017-21)

KRIMINALOMSORG, FENGLER OG STRAFF

SV vil ha en kriminalomsorg som gjør at så få som mulig begår kriminalitet på nytt. Da må kriminelle straffeforfølges raskere og mer effektivt enn i dag, og vi må styrke innsatsen til rehabilitering. I dag rekrutteres mange til tyngre kriminelle miljøer i fengslene, og de kommer ut i samfunnet uten framtidsutsikter og nettverk utenfor kriminelle miljøer. For å stanse kriminaliteten må vi gi kriminelle en reell ny start i

livet. Da gjør vi Norge tryggere. SV mener at alle som skal sone skal gjøre det i fengsler i Norge, vi vil derfor avvikle leie av fengselsplasser i Nederland og i stedet bruke pengene på å bygge ut fengselsplasser i Norge. SV vil også gjøre noe med situasjonen for kvinner i fengsler som i dag må sone under dårligere vilkår enn menn. SV mener at straffenivået i hovedsak skal bestå på dagens nivå, men at det bør økes spesielt for menneskehandel.

SV vil:

- Stoppe langvarig isolasjon. Isolasjon gjør det vanskeligere for fanger å fungere normalt, og Norge har gjentatte ganger blitt kritisert for utstrakt bruk.
- Ha økt bruk av alternative soningsformer. Fengsler er dyrt og fører for ofte til at straffedømte begår ny kriminalitet når de kommer ut. SV vil satse med på soning hjemme med fotlenker (elektronisk kontroll) og utvide bruken av samfunnsstraff.
- At ingen barn skal sitte i fengsel. Vi vil bruke andre straffereformer for barn, slik som ungdomsstraff.
- Ruste opp kriminalomsorgen. Flere ansatte gir bedre mulighet til å rehabilitere kriminelle.
- Jobbe for å øke strafferammene for menneskehandel og grov menneskehandel.
- Bevare forbudet mot kjøp av sex.
- Utvide bruken av omvendt voldsalarm. Det er den som truer og begår vold som må få begrensninger, og ikke offeret.

Kriminalomsorg og domstolene

SV vil ha en kriminalomsorg som gjør at så få som mulig begår kriminalitet på nytt. Da må kriminelle straffeforfølges raskere og mer effektivt enn i dag, og vi må styrke innsatsen til rehabilitering. I dag rekrutteres mange til tyngre kriminelle miljøer i fengslene, og de kommer ut i samfunnet uten framtidsutsikter og nettverk utenfor kriminelle miljøer. For å stanse kriminaliteten må vi gi kriminelle en reell ny start i livet. Da gjør vi Norge tryggere.

SV vil:

- **Stoppe langvarig isolasjon.** Isolasjon gjør det vanskeligere for fanger å fungere normalt, og Norge har gjentatte ganger blitt kritisert for utstrakt bruk. For å sikre integrering i samfunnet må praksisen stanses.
- **Gi innsatte en meningsfull fengselstilværelse.** Fengslene skal være reelt rehabiliterende.
- **Ha økt bruk av alternative soningsformer.** Fengsler er dyrt og fører for ofte til at straffedømte begår ny kriminalitet når de kommer ut igjen. Målet vårt er minst mulig kriminalitet, derfor vil vi bruke de soningsformene som til enhver tid fungerer best.
- **At ingen barn skal sitte i fengsel.** Mange rekrutteres til vanekriminalitet i fengslene. Derfor vil vi bruke andre straffereformer for barn slik som ungdomsstraff.
- **Ha en fadderordning for alle tidligere kriminelle.** Alle skal tilbys en fadder som kan hjelpe dem å bli en del av samfunnet igjen.

- **Stanse menneskerettighetsbruddene i varetektsfengslingen.** Alle skal sikres sine grunnleggende rettigheter, også når de varetektsfengsles.
- **Ruste opp kriminalomsorgen.** Flere ansatte gir bedre mulighet til å rehabilitere kriminelle.

Senterpartiet

(Partiprogrammet 2017-21)

Kriminalomsorg

Hovedmålet med kriminalomsorgen er å organisere straffereaksjoner i tråd med dom og legge grunnen for at det ikke begås straffbare handlinger på nytt. Senterpartiet mener det haster med å styrke norsk kriminalomsorg. Helsetilbudet i kriminalomsorgen er i dag ikke godt nok og kriminalomsorgen må få styrket sitt tjenestetilbud og sin kompetanse innen psykisk helsevern. Dette kan skje i et samarbeid med både kommune og spesialisthelsetjeneste.

Unge lovbrytere må hindres i å etablere en kriminell løpebane. Senterpartiet mener at unge lovbrytere bare unntaksvis må plasseres i fengsel med høyt sikkerhetsnivå, og at hovedregelen må være at disse plasseres i andre institusjoner. Senterpartiet går også inn for økt bruk av tverrfaglige tjenester og samfunnsstraff. De samfunnsmessige kostnadene, i tillegg til vedkommende sin personlige belastning, er så stor at Senterpartiet mener dette er den gruppen som bør prioriteres først i kriminalomsorgen.

Senterpartiet vil:

- Bygge ut kriminalomsorgen og styrke bemanningen og kvaliteten i tilbudet.
- Utvide ordningen med rusmestringsenheter i fengsel og tverrfaglig spesialisert behandling i fengsel etter «Stifinnermodellen».
- At alle fengsler skal ha avrusningsenheter.
- Redusere soningskøene.
- Gå inn for at soning med elektronisk kontroll utvides til å gjelde fengselsstraffer inntil 9 måneder eller fengselsstraffer hvor resterende tid frem til forventet løslatelse er inntil 6 måneder.
- At samfunnsstraff og promille- og narkotikaprogram i større grad blir benyttet.
- Øke fengselskapasiteten i hele landet. Dette handler både om å bygge ut eksisterende fengsler og å bygge nye fengsler.
- Sikre kvinner bedre soningsforhold og flere egnede soningsplasser.
- Senterpartiet vil opprettholde dagens trenivåmodell i kriminalomsorgen.
- Ta vare på også de mindre fengslene og fengselsavdelingene.
- Si opp avtalen om leie av soningsplasser i Nederland og bruke disse midlene på raskt å bygge opp soningskapasiteten i Norge.
- Styrke ettervernet i kriminalomsorgen, slik at tidligere straffedømte får mulighet til å skaffe seg bosted, utdanning, arbeid og sosialt nettverk. Spesielt må det gjøres en stor innsats for å sikre et boligtilbud.
- Styrke skole- og utdanningstilbudet under soning.

Kristelig folkeparti

(Partiprogrammet 2017-21)

Kriminalomsorg

Godt innhold i soningen er en forutsetning for at straffedømte skal kunne leve et liv uten kriminalitet etter endt soning. Innholdet i straffegjennomføringen må forberede den enkelte straffedømte best mulig til å møte samfunnet etter endt soning.

Utdanningstilbud i fengselet, tilbud om arbeid, praksisplass, tilbud om rusbehandling, bolig etter soning med bistand til bo-trening og tilgangen til et nettverk utenfor det kriminelle miljøet er avgjørende for å komme ut av en kriminell livsstil.

KrF vil sikre gode og tilpassede soningsforhold for kvinner. Alle former for seksuell trakassering i fengselet må bekjempes.

KrF mener at barn over den kriminelle lavalder i utgangspunktet ikke skal sone i fengsel, med mindre særskilte hensyn foreligger. Barn skal ikke plasseres på glattcelle. Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er gode alternativ til fengselsstraff. Skal barn under 18 år likevel sone i fengsel, må det legges særskilt til rette for dem. Barn skal ikke sone sammen med voksne.

Frivillige organisasjoner er et viktig supplement til det offentlige tilbud i kriminalomsorgen. Reglene knyttet til prøveløslatelse og permisjon må bidra til å sikre en god overgang til livet etter soning.

Barn med foreldre i fengsel må sikres samvær på barnets premisser, slik at barnet ikke blir den skadelidende når mor eller far må sone i fengsel.

KrF ønsker å innføre et integrert ettervern for kriminalomsorgen, rusomsorgen og andre grupper med tilsvarende behov. Integrert ettervern betyr at det utløses en rett til ettervern når vedtak/dom/behandling starter. Hjelp til etablering i egen bolig, fritidsaktiviteter, utdanning eller arbeidstrening, og hjelp til å skaffe seg et sosialt nettverk er sentrale elementer i et slikt ettervern. For mer om integrert ettervern, se kapittelet «Solidarisk ruspolitikk».

Alternative straffereaksjoner KrF mener det bør satses mer på alternative straffereaksjoner, samtidig som man bør vurdere nye straffereaksjoner som ivaretar rehabiliteringen av den enkelte straffedømte. Dette gjelder spesielt straffedømte med sammensatte utfordringer som rus og psykiatri. Samarbeidet mellom kriminalomsorgen, psykiatrien og rusomsorgen må styrkes.

Venstre

(Partiprogrammet 2017-21)

Straff og fengsling

“Venstre vil ha rehabiliterende straff

Det er, og skal være, belastende å sone fengselsstraff. I dag synes mange at det er vanskelig å komme tilbake til samfunnet etter lang soning, og mange blir løslatt

med de samme problemene de hadde da de ble dømt. Venstre mener at fengselsstraff skal kombineres med tilbud om behandling. Spesielt under langvarig soning er det viktig med tilbud som forbereder den innsatte på å vende tilbake til samfunnet.

Prøveløslating og permisjoner bør brukes for å myke opp overgangen til det sivile liv. Vi vil også satses mer på utdanning, opplæring og sysselsetting i fengslene. Innsatte skal få mulighet til å holde kontakt med familien under soningen.

I Norge brukes det alt for mye isolasjon. Isolasjon av fanger i kameraovervåket politiarrest (glattcelle) er skadelig for den innsatte og bør begrenses. Venstre vil at isolasjon som hovedregel ikke skal vare lenger enn 24 timer og at barn under 18 aldri skal settes på glattcelle. Kriminalomsorgens beslutninger må være åpne, godt begrunnede og etterprøvbare. I dag brukes det for mye skjønn når innsatte plasseres i isolasjon.

Venstre mener skjønnsadgangen må innsnevres for å sørge for reell klagemulighet over isolasjonsvedtak. Videre vil vi at alle isolasjonsvedtak skal rapporteres slik at man kan ha kontroll på bruken. Straffegjennomføring med fotlenke - elektronisk kontroll - skal legge til rette for at den dømte får mulighet til å ivareta sosiale og økonomiske forpliktelser mens de straffes.

Vi mener at regelverket for elektronisk kontroll bør gjennomgås med sikte på at flere enn i dag kan få sone straffen med elektronisk kontroll. Venstre vil

- redusere bruken av glattcelle
- gjennomgå regelverket med sikte på at fotlenke kan brukes oftere enn i dag
- tilrettelegge for mer kontakt mellom innsatte familiene deres ved å lage nasjonale standarder for antall besøksdøgn, telefontid og ved å bedre besøksrommene
- etablere flere soningsplasser i Norge
- avvikle ordningen med kjøp av fengselsplasser i andre land for norske statsborgere
- at utenlandske statsborgere som begår kriminalitet i Norge bør søkes overført til soning i hjemlandet

RØDT

(Arbeidsprogrammet 2017-21)

Kriminalomsorg med formål å gjøre den straffede i stand til å komme ut igjen til et liv uten lovbrudd. Rødt ønsker en tettere oppfølging av domfelte under og etter soning, for å sørge for at den kriminelle løpebanen ikke fortsetter og at den domfelte får reell hjelp til å få livet på rett vei. Spesielt ønsker vi et tett oppfølgingsprogram for de som er utsatt for vold i hjemmet. Vi ønsker å utvide Alternativ til Volds (ATV) tilbud til hele Norge slik at det er tilgjengelig for alle, og at tilbudet også retter seg inn mot barn og ungdom som benytter vold for å løse sine problemer.

Rødt vil:

- a. Sikre at kriminalomsorgen ikke privatiseres.
- b. Styrke kriminalomsorgens enheter.
- c. Sikre tverretatlig samarbeid etter soning.
- d. Øke bemanningen i kriminalomsorgen for å kunne bedre innholdsarbeidet og rehabiliteringen av innsatte og domfelte.
- e. Igangsette tiltak mot vold og trusler mot ansatte i kriminalomsorgen.

- f. Sikre at Alternativ til Volds tilbud for ungdom og voksne blir tilgjengelig i hele Norge, også i fengslene.
- g. Gi tilbud om behandling til alle som blir dømt for volds- og sedelighetsforbrytelser.
- h. Ivareta innsattes rett til utdanning og helsetilbud. Alle straffedømte skal få behandlings-, arbeids- og utdanningstilbud. Soningen skal ha et innhold.
- i. Åpne for å etablere egne enheter med helse- og fengselsfaglig personale for innsatte med psykiske lidelser og for innsatte med andre alvorlige helseproblemer.
- j. Påse at fengslet i Norgerhaven (Nederland) forblir midlertidig, og opphører snarest.

Miljøpartiet De Grønne

Fant ikke noe partiprogram som sa noe om kriminalomsorgen.

Husk å stem og godt valg!

Med vennlig hilsen

**Rita Bråten/s/
forbundsleder**